

Ústav anglického jazyka a didaktiky

nám. Jana Palacha 2, 116 38 Praha 1
tel. 221619277

Macháčková Anežka: A contrastive study of hyperbole in Czech and English. A corpus-based study. / Kontrastivní studie hyperboly v češtině a angličtině. Korpusová studie.

Magisterská diplomová práce, Ústav anglického jazyka a didaktiky, FF UK Praha, září 2012
Posudek vedoucího práce

Práce Anežky Macháčkové je svým způsobem pionýrská, ambiciózní a obtížná nejen z hlediska vymezení tématu, tzn. hyperboly (navíc kromě identifikace zahrnuje i srovnání výrazových prostředků ve dvou jazycích), ale i po technické stránce. I když se při vymezení hyperboly mohla inspirovat studií Claridgové, z níž také práce hojně čerpá, faktem zůstává, že názory na to, kam řadit hyperbolu, se značně liší a v řadě ohledů není zcela jasno, např. zda jde o střechový pojem zahrnující různé věci (overstatement, exaggeration, ECF) nebo naopak jde o zvláštní případ obecnějšího jevu (intenzifikace). Z povahy věci jde o jev velmi komplikovaný, jak lze ostatně očekávat od něčeho na pomezí sémantiky a pragmatiky. V teoretické části autorka přihlíží k nerůznějším možným aspektům popisu hyperboly, které následně využívá ve výzkumné části. Vzhledem k tomu, že soustavnou pozornost hyperbole jmenuje jen velmi málo autorů, připomněl bych možná ještě Leechův popis hyperboly v jeho *Linguistic Guide to English Poetry* (167-8), který obsahuje postřehy o „truth value“ a relativnosti nadsázky u hyperboly. Trochu matoucí může být to, že autorka v této kapitole popis hyperboly uzavírá na třikrát (2.1.3., 2.2.4., 2.4).

Z technického hlediska práce vyžadovala dobrou znalost práce s korpusem při shromažďování obou souborů s příklady hyperboly, které byly vyhledány v českém a anglickém korpusu, a to v jejich podkorpusech založených na prepisu mluvených projevů. Oceňuji rozhodnutí pracovat s mluveným jazykem, který nebývá často předmětem výzkumu, a autorčinu práci to rozhodně nezjednodušilo. Podobně jako při vymezení zkoumaného jevu se musela při vytváření metody spolehnout sama na sebe a jak vyplývá z Přílohy B a C, bylo podrobné zpracování obou vzorků, anglického a českého, velmi náročné, nemluvě o obtížnosti předcházející identifikace případů považovaných za hyperbolu. I když lze polemizovat o hyperbolické povaze některých položek (např. *lose sight of*, antonomastické *draconian measure*), je sestavení souborů výsledkem velmi pečlivé a promyšlené práce.

Výzkumná část se zaměřuje nejprve na způsoby formálního vyjádření hyperboly a jejich kvantitativní srovnání v obou jazycích a autorka zároveň porovnává své výsledky ze zjištění Claridgové. Rozhodně nejde o replikaci studie Claridgové a diplomandka dospívá v anglickém vzorku k řadě odlišných zjištění (např. jiné poměry zastoupení formálních typů, jiné zastoupení některých jednoslovných podtypů, konkrétně slovesa apod.). Výsledky porovnání s češtinou přinášejí původní údaje, které zatím nelze s ničím porovnat. Dále jsou vzorky porovnávány z tří dalších hledisek: zastoupení čtyř formálně vymežitelných skupin hyperboly (číslovka, komparativ, superlativ, opakování), zastoupení hyperboly kvantitativní a kvalitativní, konvenční a kreativní. Také zde přináší práce zajímavé zjištění, která se někdy rozcházejí s tradovanými předpoklady (převaha kvalitativní hyperboly ve vzorku nad kvantitativní). Porovnání obou vzorků vede autorku k závěru, že existují společná sémantická pole, z nichž jazyky čerpají při tvoření hyperbol (existenční, terminální, duševní nemoci). Váhal bych mluvit na základě srovnání dvou jazyků o jazykové univerzálii, ale je nepochybné, že podobně jako u metafory a metonymie existují mezi jazyky (zvláště kulturně příbuznými) i v této oblasti styčné body.

Pokud bych měl nějaké obecnější výtky, je to tendence poněkud zobecňovat výsledky vzhledem k tomu, že studia přeci jen vychází z poměrně malých vzorků. Navíc situace v mluveném a psaném jazyce se patrně bude lišit, takže celkový obraz hyperboly se může od autorčiných zjištění lišit. Některé dílčí připomínky:

s. 9: the size of contrast defines a qualitative hyperbole and the type of contrast designates quantitative hyperbole – myslím, že je míněn opak

s. 58: Čermák, F. (2010) The Paremiological Minimum of Czech > of English !!!

s. 59: Leech, G. (1983) Principle of Pragmatics > Principles

Hodnocení: Jako vedoucí práce bych chtěl vyzdvihnout samostatnost diplomandky. Nejenže si téma práce vybrala sama, ale sama vyhledala literaturu, zvolila si materiál a vypracovala výzkumnou metodu. Práce je originálním přínosem k tématice a přináší řadu původních zjištění a inspirativních nápadů. Zajímavá je např. myšlenka „hyperbolického minima“ z teoretického i praktického hlediska (aplikovaná lingvistika, lexikografie). Po formální a jazykové stránce splňuje všechny požadavky na diplomovou práci a leckdy je dokonce překračuje.

Závěr: Domnívám se, že studie se povedla a že autorka odvedla dobrou práci. Prokázala přitom vysokou odbornost i schopnost ji uplatnit při realizaci samostatného výzkumu. Práci doporučuji k obhajobě a předběžně navrhuji hodnocení „výborný“.

V Praze dne 1.9. 2012

prof. PhDr. Aleš Klégr